

עין משפט
גור מצוה

לג:

אחיכם אֱלֹו בעלִי מקרא.

אם על פי צעלי גמרא שונאים אלו צעלי משנה שסבורים לידע כמו צעלי גמרא ואינם יודעים צירור הדבר מנדיכס אלו ע"ה ששונאים ת"ח ושמא תאמר אבד סבין ת"ל ונראה בשמחתכס ישראל ישמחו ועובדי כוכבים יצושו:

הדרן עלך אלו מציאות

המפקיד.

ליכא כפל ויש ליישב שך טוען הנפקד ואחר כך נמלא הגנב אי נמי אנו יודעים שנגנבו מתוך דיתו אך אין אנו יודעים אם פשע או שאבדו שאנו יודעין שנאבד ממנו אך לא ידעינן אם על ידי גניבה או על ידי דבר אחר:

נגנבנו. ה"ה אם אמר פשעמי שהכפל שלו כדאמר בגמרא מגו דאי צעי פטר נפשיה בגניבה אלא אורחא דמילתא נקט נגנבו שהוא רגילות לטעון דבר שהוא פטור אע"פ שהוא רוצה לשלם וריצ"ן פי' דמתני' נמי ה"פ דהנפקד אומר שנגנבו צפשיעה ולא רצה לישבע היינו ולא רצה לישבע לשקר: **בגון** פירות דקל דעבידי דאתו. ואת"ם והכא אפילו אי עבידי דאתו היאך יקנה הכפל צמעות ששילם והלא צמעות אינן קונות אלא למיקס עליה צמי שפרע ועוד מאי קפריך צסמון מי יימר דמינגנב והלא כששילם כבר נגנבה והול"ל מי יימר דנגנבה פירוש שכבר נגנבה שמא נאבדה ויש לומר דהמקשה סבר דצשעת משיכה הקנה לו הפרה לקנות הכפל כשיצא ואע"ג דצפרק מי שמת (צ"צ דף קמז:) אמרי' דבדקל לפירות אפילו רגנן מודו דקני היינו משום דעבידי דאתו אצל הכא דלא עבידו דאתא אפילו לר' מאיר לא קני וקשה דצפ' השולח (גיטין מז: ושם)

מייצביא לן צעבד שמכרו רבו לקנס דדילמא אפילו לר' מאיר לא יועיל משום דלא עבידא דלמי דמנגת או דילמא אפילו לרצנן יועיל משום דהא קאי עבדא והוי דקדק לפירותיו והכא פשיטא ליה דלא מהני פרה לכפיילא ואפילו לר"מ וי"ל דשמא התם שכיט טפי מהכא אי נמי הכא פריך אם תימני לומר צעבד שמכרו רבו לקנס לר' כשתגנב ותשלמני הרי פרטי קניה לך מעכשיו שגוף הפרה מכר לו דהשתא הכפל שלו ממילא^[כ]:

כב). התנאים מצלי עולם שמורים הלכה מתוך משנתם: **מנדיכס** אלו **ע"ס**. שת"ח שנואין ומתועצין להן כנדה: **שמא תאמר אבד בשמחתכס** כך אמר הנביא אני ואחיכס שונאים וכלנו נראה בשמחתכס: **והס יבושו**. אותם שהם עובדי כוכבים שאינם ממנו ואינן נקראין על שם ישראל הם יבושו וישראל ישמחו:

בעירובין בתחלת פרק הדר עם הנכרי בחצור. אמר רב יוסף ביעתא בכותחא בעאי מרב חסדא בשני רב הונא ולא פשטי ל^י. פי' מפני שיש בכותח כמכא דחלבא הוצרך לשאול אם הוא מותר שיאכל ביצת שחוטה בכותח אי לא כלומר ביצת שחוטה כבשר הוא וכיון שיש בכותח חלב נמצא כאילו אוכל בשר בחלב ואסור אי לא ואע"ג דדבר ברור הוא דתניא השוחט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות מותרות לאכלן בחלב אפי' הכי זה שהוא

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

ימי רבי נשנים משנה זו. הא דקמני גמרא אין לך מדה גדולה מזו לפי^ט שמשכרו תלמידי שמאי והלל שהיו לפניו שלשה דורות רבו מחלוקות בתורה ונעשית כשמי תורות^י מתוך עול שעבד מלכיות וגזירות שהיו גוזרין עליהן ומתוך כך לא היו יכולים לתת לב לצבר דברי החולקים עד ימיו של רבי שנתן הקב"ה לו מן

צעני אנטונינוס מלך רומי כדאמרינן בע"י^י (דף י'): ונחו מלצה ושלח וקבץ כל תלמידי ארץ ישראל ועד ימיו לא היו מוסכמות סדורות אלא כל תלמיד ששמע דבר מפי גדול הימנו גרסה ונתן סימנים הלכה פלונית ופלונית שמעמי משס פלוני וכשתקבצו אמר כל אחד מה ששמע ונתנו לב לצבר טעמי המחלוקת דברי מי ראוין לקיים וסידרו המסכמות דברי מוקיין לבדם ודברי יצמות לבדם ודברי קדשים לבדם וסתם נמי צמשהנ דברי יחידים שראה רבי את דבריהם ושנאן סתם כדי לקצוע הלכה כמותם לפיכך אמרו בגמרא אין לך מדה גדולה מזו שיתנו לב לטעמי המשנה: **שצקו כולי עלמא סמי**^י. מלחזור על גרסת משנתם: **ואולו צטר גמרא**. לחשוב צכצכא: **הדר דרש להו הוי רין למשנה**. לפי שירא פן ישתכחו המשניות ויחליפו שמות החכמים וצמקוס חיוצ יאמרו פטור וצמקוס אסור יאמרו מותר: **מאי דרוע**. מתחילה כשדרש שגמרא גדול: **לעמי פשעס**. עמי דהיינו ת"ח את חטאתם אני קורא פשע שהיה להם לתת לב צטעמי משנתם שיצרו להם על העיקר ולא יורו הלכה מתוך משנה שאינה עיקר: **ולגית יעקב**. שאר העם: **חטאתס**. אפילו פשע שלהם אני קורא חטאת: **הוי וזכיר צסלמוד**. צגמרא שהיא תירוצ נטעמין המשניות או אם תשמע דבר משנה מרצן הזהר לשאול טעמיו ומי שנאה: **שצגס פלמוד**. אם שגית צהוראה צשגגת תלמודך שלא ידעת טעם המשנה ונתת צה טעם אחר ומתוך כך דמית לה דין או הוראה צבא לידך ולמדת הימנה שלא כדת שאין הטעם כמו שהיית סבור שאילו ידעת טעם המשנה לא דמית לה מעשה הצא לידך: **עולם ודון**. ענוש אתה עליה כמוד שזדון הוא צידך שלא שאלת טעם מרצן: **אלו ס"ת**. ששימשו חכמים הרצה ללמדס טעמי משנתם זה צו וזה צו שאין הכל צקיאין צשיון:

שנאים אלו **צעלי משנה**. ששונאין צעלי גמרא לפי צצעלי גמרא אומרים על צעלי משנה שהן מצלי עולם כדאמרינן צמסכת סוטה^י (דף לזמא) **מנדיכס** אלו **ע"ס**. שת"ח שנואין ומתועצין להן כנדה: **שמא תאמר אבד בשמחתכס** כך אמר הנביא אני ואחיכס שונאים וכלנו נראה בשמחתכס: **והס יבושו**. אותם שהם עובדי כוכבים שאינם ממנו ואינן נקראין על שם ישראל הם יבושו וישראל ישמחו:

הדרן עלך אלו מציאות

המפקיד. ליכא כפל ויש ליישב שך טוען הנפקד ואחר כך נמלא הגנב אי נמי אנו יודעים שנגנבו מתוך דיתו אך אין יודעים אם פשע או שאבדו שאנו יודעין שנאבד ממנו אך לא ידעינן אם על ידי גניבה או על ידי דבר אחר:

נגנבנו. ה"ה אם אמר פשעמי שהכפל שלו כדאמר בגמרא מגו דאי צעי פטר נפשיה בגניבה אלא אורחא דמילתא נקט נגנבו שהוא רגילות לטעון דבר שהוא פטור אע"פ שהוא רוצה לשלם וריצ"ן פי' דמתני' נמי ה"פ דהנפקד אומר שנגנבו צפשיעה ולא רצה לישבע היינו ולא רצה לישבע לשקר: **בגון** פירות דקל דעבידי דאתו. ואת"ם והכא אפילו אי עבידי דאתו היאך יקנה הכפל צמעות ששילם והלא צמעות אינן קונות אלא למיקס עליה צמי שפרע ועוד מאי קפריך צסמון מי יימר דמינגנב והלא כששילם כבר נגנבה והול"ל מי יימר דנגנבה פירוש שכבר נגנבה שמא נאבדה ויש לומר דהמקשה סבר דצשעת משיכה הקנה לו הפרה לקנות הכפל כשיצא ואע"ג דצפרק מי שמת (צ"צ דף קמז:) אמרי' דבדקל לפירות אפילו רגנן מודו דקני היינו משום דעבידי דאתו אצל הכא דלא עבידו דאתא אפילו לר' מאיר לא קני וקשה דצפ' השולח (גיטין מז: ושם)

מייצביא לן צעבד שמכרו רבו לקנס דדילמא אפילו לר' מאיר לא יועיל משום דלא עבידא דלמי דמנגת או דילמא אפילו לרצנן יועיל משום דהא קאי עבדא והוי דקדק לפירותיו והכא פשיטא ליה דלא מהני פרה לכפיילא ואפילו לר"מ וי"ל דשמא התם שכיט טפי מהכא אי נמי הכא פריך אם תימני לומר צעבד שמכרו רבו לקנס לר' כשתגנב ותשלמני הרי פרטי קניה לך מעכשיו שגוף הפרה מכר לו דהשתא הכפל שלו ממילא^[כ]:

כב). התנאים מצלי עולם שמורים הלכה מתוך משנתם: **מנדיכס** אלו **ע"ס**. שת"ח שנואין ומתועצין להן כנדה: **שמא תאמר אבד בשמחתכס** כך אמר הנביא אני ואחיכס שונאים וכלנו נראה בשמחתכס: **והס יבושו**. אותם שהם עובדי כוכבים שאינם ממנו ואינן נקראין על שם ישראל הם יבושו וישראל ישמחו:

בעירובין בתחלת פרק הדר עם הנכרי בחצור. אמר רב יוסף ביעתא בכותחא בעאי מרב חסדא בשני רב הונא ולא פשטי ל^י. פי' מפני שיש בכותח כמכא דחלבא הוצרך לשאול אם הוא מותר שיאכל ביצת שחוטה בכותח אי לא כלומר ביצת שחוטה כבשר הוא וכיון שיש בכותח חלב נמצא כאילו אוכל בשר בחלב ואסור אי לא ואע"ג דדבר ברור הוא דתניא השוחט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות מותרות לאכלן בחלב אפי' הכי זה שהוא

מסורת הש"ס

א) [עין תוספות צבא קמא דף: ד"ה צימי וכו'];
ב) [דוגמתו סנהדרין קג:];
ג) אבות פרק ד משנה יג,
ד) צ"ק קמ,
ה) יצימות גג,
ו) צ"ק סג,
ז) גיטין יג: מז: צ"צ עט: קמ: קלא. קמא: קמ,
ח) [נסוטה מז: פנהדרין פסא: ו]
י) [ישעיה סו],
יא) [לקמן לד: ט]
יב) [תוספות צ"צ עט: ד"ה אימור].

תורה אור השלם

1 קרא בגרין אל תחשך בשופר הרה קולך והגד לעמי פשעם ולבית יעקב חטאתם:

ישיהו נח א
2 שמוע דבר יי החרדים אל דברו אמרו איובם שנאיכם מגדיכם למען שמי יכבד יי ונראה בשמחתכם יהם יבשה: ישיהו טו ה

גליון הש"ס

גכ' אלו עפי הארץ. ע"י סוטה דף כב ע"א מוס' ד"ה רבי שמואל: רש"י ד"ה בימי וכו' שמשכרו תלמידי. ועין מגילה דף טז ע"א תוספות ד"ה וכו':

הגהות מהר"ב רינשבורג

א) ברש"י ד"ה מתקף לה רמי. צ"ב עין הלכות עולם דף י' ע"צ דף ח' ע"א ודברי צבל דין שמועה שם ישעיהו י' ע"צ צד"ה ה"ע ומלענו מתקף וכו':

רבינו חננאל (המשך)

דבר קל לא רצה להורות בפני רב הונא וכו'. בעט מביה רב חסדא מרב הונא תלמיד וצריך לו רבו מהו כלומד תלמיד חריף שרבו נהנה ממנו ומשאילות התלמיד ותוקדיו מוסיף הורב חכמה כדאמר [בנחודין טז]. הרבה להמריח חסדא לא צריכנא לך ולא לתירוידך ולא לפלפולך אנת צריך לקבל ממני עז למאת לך לפני מ' שנה שבמלאת מ' דעת עומד התלמיד על דעת רבו כדכתיב ואולך אתכם ארבעים שנה במדבר וגו' ולא נתן זה על לב לדעת וגו': איקפודו להרדי ולא עול לגבי [הורדין]. רב הונא יתיב ארבעין תעניתא דחשידיה לרב חסדא. רב חסדא יתיב ארבעין תעניתא משום חדלש דעיתיה דרב הונא. דרש ר' יהודה בר' אלעי שמעו דבר ה' החרדים אל דברו אלו תלמידי חכמים וכו':

הדרן עלך אלו מציאות

המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים נגנבו או שאבדו שילם ולא רצה לישבע וכו'. עד למי משלם למי שהפקדון אצלו וכן להלכה. ומקשו' והא אין [אדם] מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כלומר היאך יכול המפקיד להקנות כפילו למי שהפקדון בידו והא אפי' ר' מאיר דסבר אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כי האי גזונא לא אמו.